

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

webproc34?id=&pf3511=66004&pf35401=485912 (дата звернення: 20.03.2020).

2. Проект Закону про внесення змін до статті 194 Кримінального кодексу України (щодо відповідальності за вандалізм) від 02.07.2014 р. № 4220а. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4220%D0%B0&skl=8 (дата звернення: 20.03.2020).

3. Словник сленгу наркоманів. Adhdportal: веб-сайт. URL: http://adhdportal.com/book_2402_chapter_85_Slovník_slengu_narkomaniv.html (дата звернення: 20.03.2020).

4. Burbyka, M. M., Kulish, A. M., Reznik, O. N., & Solonar, A. (2015). THE PARTICULARITIES OF COUNTERACTION OF HIDDEN ADVERTISING OF NARCOTIC DRUGS. RUSSIAN JOURNAL OF CRIMINOLOGY, 9(2), 334-342.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Низова А. Р.

*Студентка III курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Думчиков М. О.

*к. ю. н., асистент кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

На сьогодні одним із головних напрямків державної політики є забезпечення законності та протидія злочинності. Зміцнення правопорядку в кримінальному процесі повинно здійснюватися через дотримання, забезпечення та реалізацію правових приписів, які стосуються застосування запобіжних заходів. Проблема застосування запобіжних заходів в кримінальному провадженні з неповнолітніми існує протягом багатьох років. В наш час більшість саме проблемних питань виникає у провадженні з неповнолітніми. Надзвичайно важливим є процес обирання у кримінальному провадженні запобіжних заходів щодо неповнолітніх. Адже дана категорія осіб є найбільш уразливою, та потребує особливого ставлення в суспільстві через їхню негативну поведінку. Тож, дане питання залишається актуальною темою для дослідження вже протягом багатьох років.

Питання, пов'язані із застосуванням запобіжних заходів в кримінальному провадженні з неповнолітніми, були предметом дослідження таких науковців як: К. Т. Балтабаєв, В. М. Биков, М. Й. Вільгушинський, Л. В. Гаврилюк, Н. І. Капінус, Ю. Г. Овчинніков, В. П. Пилипенко, Н. Ю. Шаталов, О. Ю. Татаров, В. І. Фаринник тощо.

Кримінальне процесуальне законодавство України передбачає можливість

застосування до неповнолітніх, які вчинили кримінальне правопорушення, як загальних, так і спеціальних запобіжних заходів, що передбачено главою 18 КПК України [1]. Загальними запобіжними заходами відповідно до ст. 176 КПК України є: особисте зобов'язання, особиста порука, застава, домашній арешт, тримання під вартою. Тимчасовий запобіжний захід – затримання особи. Спеціальним запобіжним заходом, застосування якого можливе виключно до неповнолітніх підозрюваних, обвинувачених, є передання неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого під нагляд батьків, опікунів, піклувальників або адміністрації дитячої установи (ст. 493 КПК України) [1].

Важливим питанням також є забезпечення та реалізація прав неповнолітніх під час кримінального провадження. Також необхідно з'ясувати та врахувати під час призначення запобіжного заходу неповнолітньому:

- склад його сім'ї, у якій виховувався неповнолітній, обстановку в ній, взаємини між дорослими членами сім'ї та дорослими і дітьми, ставлення батьків до виховання неповнолітнього, форми контролю за його поведінкою, морально-побутові умови сім'ї;
- відносини в школі чи іншому навчальному закладі або на виробництві, де навчається або працює неповнолітній, його ставлення до навчання чи роботи, взаємини з вихователями, учителями, однолітками, характер і ефективність виховних заходів, які раніше застосовувалися до нього;
- зв'язки і поведінку неповнолітнього вільний від роботи та навчання час [3, с. 19].

Крім цього законодавством України, а саме КПК України передбачена можливість застосування й інших запобіжних заходів, як: передання неповнолітнього під нагляд батьків, опікунів чи піклувальників, а щодо неповнолітніх, які виховуються в дитячій установі, – передання під нагляд адміністрації цієї установи [2, с. 165]. На наш погляд, застосування даного запобіжного заходу для неповнолітнього, наразі є не ефективним та незатребуваним через складнощі практичного застосування.

Такі запобіжні заходи, як затримання й тримання під вартою можуть застосовувати лише в разі, якщо неповнолітнього підозрюють чи обвинувачують у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, за тієї умови, що застосування іншого запобіжного заходу не забезпечить запобігання спробам неповнолітнього від переховування від органів досудового розслідування [4, с. 122]. Тримання під вартою, як запобіжний захід, що може застосовуватися також до неповнолітніх є, на нашу думку, найсуворішим запобіжним заходом, що максимально обмежує свободу й особисту недоторканність громадян. Неповнолітній весь час перебуває під наглядом правозахисників. Даний вид запобіжного заходу, може бути застосований до особи, яка не досягла 18 років, але в обмежених випадках. Головною підставою для застосування є саме тяжкість кримінального

правопорушення, у вчиненні якого й підозрюють неповнолітнього. Також, слід враховувати й умови, в яких саме буде перебувати неповнолітній.

Кримінально-процесуальним кодексом України, а саме ст. 183 КПК України зазначено, що тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, який застосовують виключно в разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим у ст. 177 КПК України, а це саме [1]:

Переховування від органів розслідування, вплив на потерпілого, свідків справи чи інших учасників. Також це може бути перешкодження будь-яким чином кримінальному провадженню та інше. Достатньо часто головною причиною саме відмови суду в обранні даного запобіжного заходу є недостатність обґрунтування підстав для затримання неповнолітніх.

Тож, аналізуючи вищенаведене, можна дійти до висновку, що під час обрання запобіжного заходу, щодо неповнолітнього підозрюваного й обвинуваченого слід враховувати вікові особливості даної категорії осіб, а також характеристику особи-неповнолітнього, його сімейне становище та відносини у навчальному закладі. Варто зазначити, що застосування запобіжних заходів щодо неповнолітніх є винятковим заходом, коли дійсно є підстави для реального вчинення протиправних дій підозрюваним [6].

Головною метою застосування є запобігання вчиненню нових правопорушень, тобто їх превенція та зменшення відсотку злочинів, які вчиняються неповнолітніми кожного року. Також важливе місце займає аспект виховання та перевиховання неповнолітнього, адже на нашу думку, саме застосування запобіжних заходів і спрямоване на реалізацію даної мети. Дана робота повинна проводитися повною мірою у формі індивідуальної роботи з особою та її сім'єю, поведінка якої є схильною до вчинення правопорушення. Тому профілактична робота проявляє себе в індивідуальній роботі з кожною особою, схильною до вчинення правопорушення, роботі з батьками, вчителями, роботі за місцем мешкання неповнолітнього та ін.

Отже, можна прийти до висновку, що застосування до неповнолітнього запобіжних заходів є досить розповсюдженим заходом кримінального провадження. Тому необхідно постійно оновлювати й вдосконалювати законодавчу базу, яка регулює дане питання, а саме сферу захисту прав і інтересів неповнолітніх під час застосування запобіжних заходів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. №

4651-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.

2. Губська О. А. До проблеми дотримання прав неповнолітніх при обранні щодо них запобіжних заходів. *Правничий вісник Університету «Крок»*. 2014. Вип. 20. С. 165–173.

3. Король В. В. Засада гласності та її обмеження в кримінальному судочинстві: автореф. ... дис. канд. юрид. наук: 12.00.09. К., 2002. 19 с.

4. Коріняк О. М. Захист прав і свобод людини при застосуванні запобіжних заходів у кримінальному провадженні України: монографія / за заг. ред. Г.К. Кожевнікова. К.: Національна академія прокуратури України; Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2013. 196 с.

5. Пастушенко С. В. Застосування запобіжних заходів до неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого. *Актуальні питання кримінального процесу, криміналістики та судової експертизи*: матер. міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 24 листоп. 2017 р.): у 2 ч. Ч. 1. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 396 с.

6. Щербакова Г. Особливості застосування запобіжних заходів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2016. № 4 (12). С. 207–214.

КРИМІНАЛІСТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО КЛАСИФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОБІГОМ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ

Бажул А. В.

Студентка III курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Думчиков М. О.

к. ю. н., асистент кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

Усе більшого попиту набувають наркотичні засоби та психотропні речовини, які з кожним днем стають об'єктами нових злочинів у сфері їх незаконного обігу збуту та виробництва. Дана проблема є глобальною, оскільки з кожним днем таких злочинів більшає. Це в свою чергу спричиняє соціальну загрозу та небезпеку національній безпеці та суверенітету будь-якої держави. Україна не є виключенням, оскільки сфера обігу наркотичних засобів останнім часом активно набирає обертів.

Кримінальним кодексом України передбачено 16 видів злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Тож засади криміналістичної класифікації злочинів необхідні для повного розуміння загальних положень та теоретичних засад поняття криміналістичної методики. Саме дана